

บทที่ 3

ปัญหาขยะมูลฝอยในประเทศไทย

แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยเป็นสิ่งที่เหลือใช้ หรือเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการอีกต่อไป ซึ่งมาจากแหล่งต่าง ๆ มากมาย ดังแสดงในตาราง 4 หากเราจำแนกขยะมูลฝอยตามแหล่งกำเนิด สามารถจำแนกได้ดังนี้ (สุกาญจน์ รัตนเลิศสุรณ, 2550, หน้า 169-171)

1. ของเสียจากอุตสาหกรรม ของเสียอันตรายทั่วประเทศร้อยละ 73 มาจากระบบอุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดการที่เหมาะสม โดยทิ้งกระจายอยู่ตามสิ่งแวดล้อมและทิ้งร่วมกับมูลฝอย รัฐบาลได้ก่อตั้งศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรมขึ้นแห่งแรกที่แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน เริ่มเปิดบริการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 ซึ่งสามารถกำจัดของเสียได้บางส่วนเท่านั้น

2. ของเสียจากโรงพยาบาลและสถานศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นของเสียที่มีอันตรายอย่างยิ่ง เช่น ขยะติดเชื้อ เศษอวัยวะจากผู้ป่วยและการรักษาพยาบาล รวมทั้งของเสียที่ปนเปื้อนสารกัมมันตรังสี หรือสารเคมี ถ้าของเสียเหล่านี้ถูกทิ้งสู่สิ่งแวดล้อมโดยปะปนกับมูลฝอย สิ่งปฏิกูล จะเป็นการเพิ่มความเสี่ยงในการแพร่กระจายของเชื้อโรคและสารอันตราย

3. ของเสียจากภาคเกษตรกรรม เช่น ยาฆ่าแมลง ปุ๋ย มูลสัตว์และน้ำทิ้งจากการทำปศุสัตว์ เป็นต้น

4. ของเสียจากบ้านเรือนแหล่งชุมชน เช่น หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ แก้ว เศษอาหาร พลาสติก โลหะ หิน ไม้ กระเบื้องและหนังยาง เป็นต้น

5. ของเสียจากสถานประกอบการในเมือง เช่น กัดตาการ ตลาดสด วัดและสถานเริงรมย์ เป็นต้น

ตาราง 4

แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยและลักษณะขยะมูลฝอย

แหล่งกำเนิด	ลักษณะกิจกรรม/สถานที่	ลักษณะมูลฝอย
ที่พักอาศัย	บ้านเดี่ยว ตึกแถว อพาร์ทเมนต์ อาคารชุด ฯลฯ	เศษอาหาร กระดาษ กล่อง พลาสติก เศษผ้า หนังสยอง กระเบื้อง ขวดแก้ว เศษไม้กิ่งไม้ ของเสียอันตรายจากบ้านเรือน
ธุรกิจร้านค้า	ร้านค้า ภัตตาคาร ตลาด สำนักงาน โรงแรม สถานเริงรมย์ ฯลฯ	กระดาษ กล่อง พลาสติก เศษอาหาร แก้ว ไม้ กระป๋อง ของเสียอันตรายจากบ้านเรือน
สถานที่ราชการ	โรงเรียน โรงพยาบาล เรือนจำที่ทำการ ของหน่วยงานราชการต่าง ๆ	เช่นเดียวกับธุรกิจร้านค้า
สถานที่ก่อสร้าง	สถานที่ที่กำลังมีการก่อสร้างหรือรื้อถอน มีการข่มถนนหรือทางเดินเท้าที่ชำรุด	เศษไม้ เศษเหล็ก เศษหิน คอนกรีต ฝุ่นดิน ฯลฯ
สถานที่ตั้งระบบสาธารณูปโภค	โรงผลิตน้ำประปา โรงบำบัดน้ำเสีย	กากตะกอนจากระบบน้ำเสีย ชี๊เจ้าจาก การเผา ฯลฯ
สถานที่สาธารณะ	ถนน ที่จอดรถ สนามเด็กเล่น ชายหาด สวนสาธารณะ สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ฯลฯ	เศษกระดาษ พลาสติก กระป๋อง เศษใบไม้ กิ่งไม้ ฝุ่นดิน ฯลฯ
อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรมทอผ้า ฟอกย้อม อุตสาหกรรมเคมี โรงกลั่นน้ำมัน ฯลฯ	ของเสียจากระบวนการผลิต (ขึ้นอยู่กับประเภทโรงงาน) เศษโลหะ ของเสียอันตราย มูลฝอยจากคนงาน
การเกษตรกรรม	ไร่นา สวน ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ	เศษผลผลิต เช่น ฟางข้าว เปลือกข้าวโพด ขยะมูลฝอยจากการอุปโภคบริโภค ของเกษตรกร (เช่น เศษอาหาร กระดาษ พลาสติก) ของเสียอันตราย (เช่น บรรจุกัมมันต์ สารเคมีที่ใช้ในการเกษตร)

ที่มา. จาก หลักการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน (หน้า 170-171), โดย สุกาญจน์ รัตนเสถียรธรรม, 2550, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ส.ส.ท. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

ประเภทของขยะมูลฝอย

ประเภทของขยะมูลฝอยสามารถจำแนกตามลักษณะของส่วนประกอบของขยะมูลฝอย ได้ดังนี้ (สุริลา ตุลยะเสถียร, 2544, หน้า 176-177)

1. กระดาษ ถุงกระดาษ กล่อง ลัง เศษกระดาษจากสำนักงาน
2. พลาสติกมีความทนทานต่อการทำลายได้สูง วัสดุ หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก เช่น ถุง ภาชนะ ของเด็กเล่น ของใช้ เป็นต้น
3. แก้ว วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากแก้ว เช่น ขวด หลอดไฟ เศษกระจก เป็นต้น
4. เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ซึ่งเป็นสารประกอบอินทรีย์ ย่อยสลายได้ง่าย เป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้ขยะมูลฝอยเกิดกลิ่นเหม็น ส่งกลิ่นรบกวนหากไม่มีการเก็บขนออกจากแหล่งทิ้งทุกวัน
5. ผ้าสิ่งทอต่าง ๆ ที่ทำจากเส้นใยธรรมชาติ และใยสังเคราะห์ เช่น ผ้าไนลอน ขนสัตว์ ลินิน ฝ้าย เป็นต้น
6. ยางและหนัง เช่น รองเท้า กระเป๋า บอลล์ เป็นต้น
7. ไม้ เศษเฟอร์นิเจอร์ โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น
8. หิน กระจก ระเบิด ระเบิด และเปลือกหอย พวกนี้ไม่น่าเบื่อ พบมากในแหล่งก่อสร้างตึกที่ทุบทิ้ง
9. โลหะต่าง ๆ เช่น กระจก ลวด สายไฟ ตะปู เป็นต้น
10. อื่น ๆ ที่ไม่อาจจัดกลุ่มได้

การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย

ในเขตเทศบาลเมืองนั้น การเก็บรวบรวมมูลฝอยจากบ้านพักอาศัย ตลาด หรือสถานที่ราชการมักรวบรวมได้เกือบหมด เหลือตกค้างเฉลี่ยประมาณร้อยละ 15 ส่วนในเขตชนบทหรือเทศบาลตำบล ประสิทธิภาพในการเก็บมูลฝอยจะต่ำกว่าในเขตเทศบาลเมืองเพียงเล็กน้อย สำหรับในกรุงเทพมหานครนั้นสามารถเก็บรวบรวมได้เกือบหมด

แต่มีการร้องเรียนเกี่ยวกับการล้นของมูลฝอยจากจุดเก็บรวบรวม ทำให้บริเวณที่ตั้งมูลฝอยไม่น่ามองและมีการร้องเรียน เรื่องน้ำเสียจากรถเก็บมูลฝอย ตลอดจนรถขนไม่สามารถวิ่งเข้าไปในซอยแคบ ๆ จึงมีการดัดแปลงรถสามล้อเครื่องให้สามารถเข้าถึงพื้นที่ในลักษณะเช่นนั้นได้ (จิตรี โปธิมามกะ, 2547, หน้า 457)

ผลกระทบของปัญหาขยะมูลฝอย

มูลฝอยเมื่อมีปริมาณที่มากเกินไปเกินขีดความสามารถที่สภาพแวดล้อมจะสามารถย่อยสลายได้ จะทำให้เกิดปัญหามูลฝอย เช่น ปัญหาเรื่องวิธีการกำจัด ปัญหาเรื่องมลพิษ และปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งสามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้ (จิตรี โปธิมามกะ, 2547, หน้า 11-14)

1. ผลกระทบจากปริมาณขยะมูลฝอย ปริมาณการเพิ่มของมูลฝอยเป็นสัดส่วนโดยตรงกับการเพิ่มจำนวนประชากร โดยมีสาเหตุมาจากการผลิตและการบริโภคในสังคมของมนุษย์ โดยส่วนใหญ่ความรุนแรงของปัญหามูลฝอยมักพบในพื้นที่อาณาบริเวณแคบ ๆ ที่อาจเป็นที่ตั้งของชุมชนหรือเมืองใหญ่ หรือพื้นที่ที่มีลักษณะสภาพแวดล้อมและธรรมชาติโดดเด่น หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดผู้คน ธุรกิจต่าง ๆ รวมทั้งการผลิตและการบริโภคอื่น ๆ ให้มารวมอยู่ในพื้นที่เดียวกัน เมื่อพัฒนาการความเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้น ผู้คนที่อาศัยและดำรงชีวิตอยู่ในพื้นที่อาณาบริเวณจำกัดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จำนวนมูลฝอยที่ได้จากการผลิตและบริโภคก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น ในสถานการณ์เช่นนี้ทำให้มูลฝอยมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น จนกลายเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยการจัดเก็บ เก็บขน และการกำจัดที่มีประสิทธิภาพอย่างเร่งด่วน รูปแบบ และวิธีการจัดการปัญหาของมูลฝอยแต่ละแห่งอาจแตกต่างกันออกไปตามเงื่อนไข และข้อจำกัดของเมืองนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น เทศบาลเมืองพิชญ์โลก มีวิธีการจัดการมูลฝอยในชุมชนโดยการคัดแยก เนื่องจากมีสถานที่รับซื้อเศษของมูลฝอยที่มีศักยภาพในการจัดการได้สูง คือ บริษัท วงษ์พานิชย์ กำจัดมูลฝอยที่เหลือจากการคัดแยกจะถูกนำไปฝังกลบในสถานที่ที่จังหวัดเตรียมไว้ ขณะเดียวกันจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดกระบี่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเกาะแก่ง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่

สำคัญ จึงจำกัดมูลฝอยโดยการใส่เตาเผา ซึ่งเป็นระบบกำจัดมูลฝอยที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ต้องการบุคลากรที่มีการอบรมเฉพาะทาง เพื่อควบคุมและบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างสมบูรณ์

2. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอยก่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านสุขภาพอนามัยของประชากร ด้านเศรษฐกิจและสังคม สรุปได้ดังนี้

2.1 มลพิษทางน้ำ การทิ้งมูลฝอยลงในแม่น้ำ ลำคลอง ทะเล การกองบนดิน และการฝังกลบอย่างไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของน้ำผิวดิน หรือน้ำใต้ดินได้ และผลกระทบจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของมูลฝอย ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของบริเวณนั้น ๆ

2.2 มลพิษทางดิน การทิ้งมูลฝอยกองไว้บนดิน การฝังกลบมูลฝอยที่ไม่ถูกวิธี ทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของดิน ผลกระทบจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของมูลฝอย

2.3 มลพิษทางอากาศ เกิดจากการเผาขยะมูลฝอยที่อุณหภูมิไม่ถึงจุดที่ทำให้เกิดการเผาไหม้ที่สมบูรณ์ เช่น การเกิดก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ และควันจากการเผาขยะมูลฝอยโดยทั่วไป

2.4 เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและแหล่งนำโรค ขยะมูลฝอยจะถูกย่อยสลายโดยจุลินทรีย์หลายชนิดทั้งที่ก่อให้เกิดโรคและไม่ก่อให้เกิดโรค ยังมีระยะเวลาการหมักหมมของขยะมูลฝอยมากขึ้น จำนวนจุลินทรีย์ก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย ที่ทิ้งขยะมูลฝอยจึงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคที่สามารถแพร่กระจายสู่สิ่งแวดล้อมได้ ในขณะเดียวกัน สัตว์และแมลงนำโรคบางชนิด เช่น แมลงวัน แมลงสาบ หนู ก็อาศัยกองขยะมูลฝอยเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งอาหาร และแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค ซึ่งสัตว์เหล่านี้เป็นพาหนะนำโรคไปสู่คนได้

2.5 ก่อให้เกิดเหตุรำคาญ ความรำคาญของขยะมูลฝอยนั้นเกิดจากกลิ่นเหม็นที่เกิดจากกรูเน่าเปื่อยของมูลฝอย นอกจากนี้แล้วแมลงวัน แมลงสาบ หนู ยังก่อให้เกิดความรำคาญรบกวนความสุขของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงได้

2.6 ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ ขยะมูลฝอยแห้งบางชนิดนั้นสามารถเป็นเชื้อเพลิงได้ดี หากไม่มีความระมัดระวังอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินได้ การเกิดน้ำท่วมขัง

จากการที่ขยะมูลฝอยไปอุดตันท่อหรือทางระบายน้ำ หรือได้รับบาดเจ็บจากเศษแก้ว เศษโลหะที่ฝังตามร่างกายได้

2.7 ขาดสุนทรียภาพ ขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งกระจายอยู่ตามพื้นผิวดิน และผิวน้ำมัน จะทำให้บริเวณดังกล่าวขาดความสวยงามไม่น่าดู

2.8 เกิดการเสี่ยงต่อสุขภาพ ชุมชนที่ขาดด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม และถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางสุขาภิบาล ทำให้ประชาชนในชุมชนเสี่ยงต่อการเกิดโรคได้ง่าย เช่น โรคทางเดินอาหารที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียและพยาธิต่าง ๆ จากสัตว์และแมลงที่เป็นพาหะนำโรค

3. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการเพิ่มจำนวนของประชากรทำให้การบริโภคเพิ่มมากขึ้น ขยะมูลฝอยจึงมีปริมาณสูงขึ้น และการบริโภคของชุมชนมีความซับซ้อนทำให้ความหลากหลายของขยะมูลฝอยเข้ามาแทนที่เศษอาหารหรือวัตถุที่สามารถย่อยสลายได้โดยธรรมชาติ ปริมาณขยะมูลฝอยจะส่งผลกระทบต่อรุนแรงในสภาพที่ตั้ง ซึ่งเป็นเมืองที่มีขนาดพื้นที่จำกัด และมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งธุรกิจที่อยู่รวมกันในพื้นที่เดียวกัน การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เหล่านั้นจึงมีการจัดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการ ทั้งนี้เพราะการจัดการขยะมูลฝอยเป็นบริการสาธารณะที่ประชาชนต้องใช้และบริโภคร่วมกัน แนวโน้มของการให้บริการจึงต้องมีการเพิ่มงบประมาณของรัฐบาลให้สูงขึ้น รวมทั้งต้นทุนของการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยไม่ว่าจะเป็นการรวบรวม การขนถ่าย การแปรรูป หรือการกำจัดขั้นสุดท้าย

4. ผลกระทบทางสังคม เมื่อมีการก่อสร้างสถานีกำจัดขยะมูลฝอย ไม่ว่าจะเป็ นสถานีฝังกลบ หรือโรงงานเผาขยะมูลฝอย จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของชุมชน ดังนี้

4.1 การสูญเสียโอกาสในการผลิต สูญเสียที่ดิน ราคาที่ดิน บริเวณรอบ ๆ โครงการลดลง เนื่องจากบริเวณที่ตั้ง โครงการมีทัศนียภาพต่อคุณภาพชีวิตที่ไม่พึงประสงค์ มีรถขนขยะมูลฝอยเข้าออกตลอดเวลา

4.2 มีชุมชนใหม่ หรือการตั้งถิ่นฐานใหม่เกิดขึ้น เพื่อประกอบอาชีพคัดแยก ขยะมูลฝอย กลุ่มคนเหล่านี้ ได้แก่ กลุ่มคนขูดคู้ขยะมูลฝอย และกลุ่มที่เรียกว่า สามล้อแดง มีรายได้เฉลี่ย 100-150 บาทต่อคนต่อวัน ทำงานเสี่ยงอันตรายไม่ถูกหลักสุขาภิบาล จาก

การศึกษาขององค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ พบว่า กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่มีการประกันสุขภาพ มีการศึกษาดำ มีโอกาสทำงานในสาขาอาชีพอื่นน้อยมาก

4.3 ปริมาณจากราจรและการก่อสร้างสถานีกำจัดขยะมูลฝอย อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุเพิ่มมากขึ้นจากการก่อสร้าง และการกองเศษวัสดุก่อสร้างที่กีดขวางเส้นทางจราจร และอาจทำให้เกิดปัญหาจากกลุ่มคนต่างถิ่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากคนในท้องถิ่น เช่น กลุ่มคนงานก่อสร้างที่เข้ามาอาศัยในชุมชนขณะที่มีการก่อสร้าง ในการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นต้น

กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษจากขยะมูลฝอย

ปัจจุบันมีกฎหมายที่ควบคุมอยู่ 3 กลุ่มด้วยกัน คือ (พนัส ทัศนียานนท์, วิพล กิติทัศนาศรัชัย และเกียรติสกุล ชลคงคา, 2545, หน้า 387-388)

1. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้อำนาจแก่ราชการท้องถิ่นในการดำเนินงานเรื่องขยะมูลฝอย
  2. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กำหนดเรื่องการรักษาความสะอาดและการห้ามทิ้งขยะมูลฝอย
- กฎหมายที่เกี่ยวกับราชการบริหารส่วนท้องถิ่น กฎหมายกลุ่มนี้ได้ให้อำนาจแก่ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น อาทิ กรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล-เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น เพื่อการรักษาความสะอาด รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยในบริเวณต่าง ๆ เช่น ทางเท้า ถนน ที่สาธารณะและทางน้ำ เป็นต้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยอ้อม กฎหมายกลุ่มนี้มีข้อกำหนดในการรักษาความสะอาดในเขตพื้นที่หรือกิจการที่กฎหมายแต่ละฉบับนั้นบังคับอยู่ ตลอดจนการกำหนดห้ามมิให้มีการทิ้งขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งกฎหมายบางฉบับอาจกำหนดบทลงโทษในกรณีที่มีกรณีฝ่าฝืน โดยการปรับหรือจำคุกเอาไว้ เช่น กรมชลประทานหลวง การรักษาคลองประปา การฆ่าสัตว์ และการควบคุมอาคาร เป็นต้น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและจัดการขยะมูลฝอย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและการจัดการขยะมูลฝอยมีอยู่หลายหน่วยงาน และหลายระดับตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับบริหาร และระดับปฏิบัติงานในแต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายต่าง ๆ ที่ได้ให้อำนาจหน้าที่ไว้ โดยมีหน่วยงานของรัฐระดับกระทรวงที่เกี่ยวข้องดังนี้ (พนัส ทัศนียานนท์ และคนอื่น ๆ, 2545, หน้า 388)

1. กระทรวงมหาดไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมการปกครอง กรมโยธาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล สภาตำบล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เป็นต้น

2. กระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานสาธารณสุข กรมอนามัย แต่ละพื้นที่

3. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมควบคุมมลพิษ กรมป่าไม้

4. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมชลประทาน หน่วยงานที่กล่าวมานี้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานเอาไว้ในกฎหมายแต่ละฉบับ

สรุปได้ว่ากฎหมาย 2 ฉบับนี้ กำหนดให้การจัดการขยะมูลฝอยเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ในการจัดเก็บ ขน และกำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ที่ตนดูแลการจัดวางถังขยะ รวมทั้งการออกข้อห้ามเรื่องการจัดขยะในที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเป็นที่สาธารณะทางน้ำ พื้นรถ หรือเรือโดยสาร ตลอดจนกำหนดให้เจ้าของอาคารหรือที่ค้ำรักษาความสะอาดไม่ให้มีขยะทิ้งในพื้นที่ของตน รวมทั้งบริเวณทางเท้าที่ติดกับพื้นที่ของตนด้วย

การจัดการขยะมูลฝอย

สุชีลา ตุลยะเสถียร (2544, หน้า 192-193) อธิบายว่า วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย มีหลายวิธีด้วยกัน เป็นวิธีที่ดีถูกสุขลักษณะบ้างไม่ดีบ้าง เช่น นำไปกองไว้บนพื้นดิน นำไปทิ้งทะเล นำไปฝังกลบ ใช้ปรับปรุงพื้นที่ เฝ้า หมักทำปุ๋ยและใช้เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น การจัดการและการกำจัดขยะมูลฝอย แต่ละวิธีต่างมีข้อดีข้อเสียต่างก็มีความเหมาะสมที่แตกต่างกัน การพิจารณาว่าจะเลือกใช้วิธีใดต้องอาศัยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่มักจะนำมาพิจารณาประกอบเบื้องต้นที่สำคัญ คือ ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น รูปแบบการบริหารของท้องถิ่น งบประมาณ ชนิด-ลักษณะสมบัติของขยะมูลฝอย ขนาด สภาพภูมิประเทศของพื้นที่ที่จะใช้กำจัดขยะมูลฝอย เครื่องมือเครื่องใช้ อาคารสถานที่ ความร่วมมือของประชาชน ประโยชน์ที่ควรจะได้รับ คุณสมบัติของขยะมูลฝอย เช่น ปริมาณของอินทรีย์ อนินทรีย์สาร การปนเปื้อนของสารเคมีที่มีพิษและเชื้อโรค ปริมาณของของแข็งชนิดต่าง ๆ ความชื้น ความหนาแน่น

ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ในชุมชนเมืองมีแหล่งที่มาจากอาคาร บ้านเรือน บริษัท ห้างร้าน โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล ตลาด และสถานที่ราชการ ขยะที่ทิ้งในแต่ละวันจะประกอบด้วย เศษอาหาร กระดาษ เศษแก้ว เศษไม้ พลาสติก เศษดิน เศษหิน ขี้เถ้า เศษผ้า และใบไม้ กิ่งไม้ โดยมีปริมาณของสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน

การกำจัดขยะมูลฝอย ถ้าไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เกิดผลร้ายต่อชีวิต เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย การกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เสียหายต่อการดำรงชีวิตอย่างปกติ และวิถีชีวิตที่ดีงาม ตลอดจนองค์ประกอบของสังคมด้านต่าง ๆ
2. ต้องไม่ก่อให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์หรือแมลงที่เป็นพาหะนำโรค เช่น แมลงวัน นมลงสาบ หนู ยุง สัตว์พิษที่กัดต่อยมนุษย์ เช่น ตะขาบ งู เป็นต้น
3. ต้องไม่ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อน รำคาญ ชัดผลประโยชน์ ต่อประชาชนในอาณาบริเวณใกล้เคียง อันเนื่องมาจากฝุ่นละออง เสียงดัง กลิ่นเหม็น อุจจารดา เศษขยะปลิวกระจายเกะกะ เป็นต้น

4. ต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางดิน มลพิษทางทัศนียภาพ เป็นต้น

การกำจัดขยะมูลฝอยในแต่ละวิธีต่างก็มีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป ฉะนั้นควรเลือกวิธีที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ โดยกระทำความคุมคู่กันไปทั้งการลดปริมาณขยะมูลฝอย การนำกลับไปใช้ใหม่ และการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน คือ การลดปริมาณขยะมูลฝอย ซึ่งมีแผนหรือแนวคิด 5 R. ดังนี้

R. 1 (Reduce) เป็นการลดปริมาณมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น เช่น ใช้ตะกร้าใส่ของแทนถุงพลาสติก การลดปริมาณวัสดุ เป็นการพยายามเลือกใช้สินค้าที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่แทนการบรรจุภัณฑ์ขนาดเล็ก เพื่อลดปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะมูลฝอย การลดความเป็นพิษ เป็นการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความพิชต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

R. 2 (Reuse) การใช้ซ้ำ นำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่อีกหรือเป็นการใช้ซ้ำใช้แล้วใช้อีก เช่น ขวดน้ำหวาน นำมาบรรจุน้ำดื่ม ขวดกาแฟที่หมดแล้ว นำมาใส่น้ำตาล การนำผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ เป็นการพยายามใช้สิ่งของต่าง ๆ หลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกซื้อของใหม่

R. 3 (Repair) การนำมาแก้ไข นำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย ซึ่งจะทิ้งเป็นมูลฝอยมาซ่อมแซมใช้ใหม่ เช่น เก้าอี้ เป็นต้น

R. 4 (Recycle) การหมุนเวียนกลับมาใช้ นำขยะมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วนำมาใช้ใหม่ เช่น พลาสติก กระดาษ ขวด โลหะต่าง ๆ เป็นต้น นำมาหลอมใหม่ นำยางรถยนต์ที่ใช้ไม่ได้แล้วมาทำรองเท้า นำแก้วแตกมาหลอมผลิตเป็นแก้วหรือกระจกใหม่ การนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ เป็นการนำวัสดุมาผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่

R. 5 (Reject) การหลีกเลี่ยง การใช้วัสดุที่ทำลายยาก หรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น โฟม ปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก หลีกเลี่ยงการใช้ที่ผิดวัตถุประสงค์

วิธีกำจัดขยะมูลฝอยที่ใช้กันอยู่

ในปัจจุบันการจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่ใช้กันอยู่ มีวิธีต่าง ๆ ดังนี้ (สุรีลา ตฤยะเสถียร, 2544, หน้า 193-202)

1. การนำขยะมูลฝอยไปหมักทำปุ๋ย ดังนี้

1.1 ข้อดี ดังนี้

1.1.1 ได้ปุ๋ยไปใช้

1.1.2 ตั้งโรงงานกำจัดในเขตชุมชนได้ ถ้าหากมีมาตรการป้องกันความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม และเหตุรำคาญ ประหยัดค่าขนส่ง

1.2 ข้อเสีย ดังนี้

1.2.1 ถ้าดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการจะเกิดปัญหากลิ่นเหม็น เนื่องจากการย่อยสลายไม่สมบูรณ์

1.2.2 สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการแยกขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายไม่ได้ เพื่อนำไปกำจัดโดยวิธีอื่น

2. การนำขยะไปเทกองกลางแจ้ง หรือการนำขยะทิ้งไว้ตามธรรมชาติ ดังนี้

2.1 ข้อดี ข้อดีของการกำจัดขยะมูลฝอยโดยนำไปเทกองไว้กลางแจ้งแทบไม่มีเลย เป็นวิธีที่เร็วที่สุด เป็นวิธีที่ง่ายที่สุด แทบไม่ต้องลงทุนอะไรเลย ถ้ามีที่ดินอยู่แล้ว

2.2 ข้อเสีย ดังนี้

2.2.1 ระบายผู้ที่อยู่ใกล้เคียง

2.2.2 แพร่กระจายเชื้อโรค

2.2.3 ก่อเกิดปัญหามลพิษทั้งทางน้ำ ดิน อากาศ ทัศนียภาพ

2.2.4 ใช้พื้นที่มาก

3. การเผาด้วยความร้อนสูง หรือการกำจัดโดยใช้เตาเผา หรือการสร้างโรงงานเผาขยะมูลฝอย ดังนี้

3.1 ข้อดี ดังนี้

3.1.1 ใช้พื้นที่น้อย เมื่อเทียบกับวิธีการฝังกลบขยะมูลฝอย

3.1.2 กำจัดขยะมูลฝอยได้เกือบทุกชนิด และชี้เป้าที่หลีกเลี่ยงจากการเผาที่มีน้อย
ไม่มีปัญหาในการกำจัดขั้นต่อไป

3.1.3 หากเป็นเตาเผาขนาดใหญ่ ไม่จำเป็นต้องอาศัยเชื้อเพลิงอย่างอื่นเข้ามาช่วย

3.1.4 สามารถก่อสร้างเตาเผาไว้ใกล้เคียงกับแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอยได้
ทำให้ประหยัดค่าขนส่ง

3.1.5 สามารถนำพลังงานความร้อนมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น นำมาผลิต
กระแสไฟฟ้า เป็นต้น

3.2 ข้อเสีย ดังนี้

3.2.1 ค่าลงทุนในการก่อสร้างสูงมาก โดยเฉพาะเตาเผาขนาดใหญ่

3.2.2 ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมบำรุงรักษาค่อนข้างสูง รวมทั้งมีความร้อนสูง
จึงทำให้เกิดการสึกหรองง่าย

3.2.3 เตาเผาขนาดใหญ่ไม่เหมาะสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยที่มีปริมาณ
น้อยกว่า 1 ตันต่อวัน

3.2.4 เตาเผาขนาดเล็กมักพบปัญหาเกี่ยวกับกลิ่นและควันที่เกิดจากการเผา
ไหม้ได้

3.2.5 การติดตั้งอุปกรณ์ควบคุมมลพิษจากการเผาขยะมูลฝอย จะทำให้มี
ค่าใช้จ่ายสูง

4. การฝังกลบอย่างถูกสุขอนามัยหรือถูกหลักสุขาภิบาล ดังนี้

4.1 ข้อดี ดังนี้

4.1.1 ถ้ามีพื้นที่อยู่แล้วจะเป็นวิธีที่ประหยัดที่สุด

4.1.2 ค่าใช้จ่ายในการลงทุนครั้งแรกถูกกว่าวิธีอื่น

4.1.3 สามารถใช้ได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว

4.1.4 กำจัดขยะมูลฝอยได้เกือบทุกชนิด

4.1.5 ได้พื้นที่ดินไปทำประโยชน์อย่างอื่น ๆ เมื่อฝังกลบเสร็จแล้วและง่าย

ต่อการดำเนินงาน

4.2 ข้อเสีย ดังนี้

4.2.1 หาสถานที่ยากเพราะไม่มีชุมชนใดต้องการอยู่ใกล้

4.2.2 ต้องควบคุมการดำเนินงานฝังกลับให้ถูกต้อง

4.2.3 ก๊าซมีเทนที่เกิดจากการย่อยสลายของขยะมูลฝอย และน้ำชะขยะมูลฝอยอาจทำให้เกิดอันตรายได้

4.2.4 พื้นที่ฝังกลับบางแห่งต้องหาดินมาจากที่อื่น ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย

5. การนำขยะมูลฝอยไปทิ้งทะเล ดังนี้

5.1 ข้อดี ดังนี้

5.1.1 เป็นวิธีที่ง่าย

5.1.2 ทะเล มหาสมุทรกว้างใหญ่ รับขยะมูลฝอยได้มา

5.2 ข้อเสีย คือ สารพิษเข้าสู่องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนิเวศทางทะเล แพร่กระจายไปทั่ว

6. การนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ ขยะมูลฝอยบางประเภทสามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะต่าง ๆ เป็นต้น วิธีนี้ช่วยลดทั้งขยะมูลฝอยและลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ขยะมูลฝอยที่ทิ้งแต่ละวันจากอาคารสถานที่ต่าง ๆ มากมายนั้น ยังนับว่ามีสิ่งของบางอย่างที่ไม่มีประโยชน์สำหรับสถานที่หนึ่ง แต่อาจเป็นความต้องการของผู้อื่นได้ เช่น กระดาษทุกชนิด สามารถนำกลับไปทำเป็นกระดาษกลับมาใช้ใหม่ได้ ซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิตกระดาษลงได้ส่วนหนึ่งและเป็นการสงวนทรัพยากรธรรมชาติได้ด้วย หรือแม้แต่กล่องกระดาษที่ทิ้งตามบริษัท ห้างร้าน ก็อาจนำไปใช้บรรจุสินค้าต่าง ๆ ตามท้องตลาดได้ เป็นต้น

การนำวัสดุที่ทิ้งเป็นขยะมูลฝอยกลับไปใช้นับว่าเป็นผลดีทั้งในแง่เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมแต่วิธีการคัดเลือกสิ่งของที่จะนำกลับไปใช้ได้ใหม่ ได้ก่อให้เกิดความล่าช้าในการขนถ่ายขยะมูลฝอย เกิดความสับสนในการบริเวณที่มีการคัดเลือกสิ่งของจากขยะและผู้คัดเลือกขยะมูลฝอยก็มักได้รับเชื้อโรคจากกองขยะมูลฝอย

7. การนำขยะมูลฝอยไปเป็นอาหารสัตว์ ขยะมูลฝอยจำพวกเศษอาหาร ผัก ผลไม้ จากอาคารบ้านเรือน ร้านอาหาร ภัตตาคาร ตลาดสด นำไปเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู วัว เป็ด ไก่ แพะ แกะ ปลา จะเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยลงได้จำนวนหนึ่ง เพราะในแต่ละวัน

เศษอาหารจะมีปริมาณน้อยที่เดียว การแยกขยะมูลฝอยประเภทเศษอาหารเพื่อนำไปเลี้ยงสัตว์จึงนับเป็นวิธีที่สะดวกและประหยัดได้มากที่สุด

แต่ข้อเสียในการนำขยะมูลฝอยพวกเศษอาหารไปเลี้ยงสัตว์นี้อาจทำให้เกิดอันตรายแก่สัตว์เลี้ยงและผู้ที่บริโภคสัตว์เลี้ยงขึ้นได้ ถ้าในเศษอาหารมีพวกเชื้อโรคปะปนอยู่ และถ้าจะนำเศษอาหารที่ได้ไปให้ความร้อนก่อนก็จะทำให้เกิดความปลอดภัยยิ่งขึ้น

สถานการณ์ขยะมูลฝอยระหว่างปี พ.ศ. 2548-2551

สถานการณ์ขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2548

ข้อมูลจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ (2548, หน้า 59-99) พบว่า ในปี พ.ศ. 2548 มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั่วประเทศ ประมาณ 14.3 ล้านตัน หรือ 39,221 ตันต่อวัน (ยังไม่รวมข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยก่อนนำมาทิ้งในถัง) ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ. 2547 ประมาณ 0.3 ล้านตัน เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครมีปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้วันละ 8,291 ตัน ในขณะที่ปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลและเมืองพัทยาเกิดขึ้นประมาณวันละ 12,635 ตัน และนอกเขตเทศบาลซึ่งครอบคลุมพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเกิดขึ้นประมาณวันละ 18,295 ตัน (ดูตาราง 5 หรือผังแสดงในภาพ 4) ทั้งนี้การที่ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงจากปี พ.ศ. 2547 นั้น เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บขนในเขตกรุงเทพมหานครลดลง อันเป็นผลมาจากนโยบายของกรุงเทพมหานครที่มีเป้าหมายลดปริมาณขยะมูลฝอยให้ได้ร้อยละ 10 แต่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลยังคงมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวของชุมชน การกระตุ้นเศรษฐกิจจากภาครัฐ การส่งเสริมและการพัฒนาการเที่ยว

ขยะมูลฝอยในเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครสามารถเก็บขนขยะมูลฝอยได้ทั้งหมดวันละ 8,291 ตัน และได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนขนส่งขยะมูลฝอยไปกำจัดด้วยวิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลทั้งหมด โดยนำไปฝังกลบที่อำเภอกำแพงแสน

จังหวัดนครปฐม วันละ 5,833 ตัน และที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา วันละ 2,458 ตัน (ดังแสดงในภาพ 5)

ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเมืองหรือเทศบาลที่เกิดขึ้น ประมาณวันละ 12,635 ตัน คิดเป็นร้อยละ 32 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งประเทศ โดยเทศบาลมีสถานที่สำหรับกำจัดขยะมูลฝอยที่ได้รับงบประมาณออกแบบและก่อสร้างอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพียง 117 แห่ง ซึ่งแบ่งเป็นระบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล 104 แห่ง (เดินระบบแล้ว 91 แห่ง และยังไม่เดินระบบ 13 แห่ง) ระบบผสมผสาน 3 แห่ง (เทศบาลตำบลเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี และเทศบาลนครระยอง) และระบบเตาเผา 3 แห่ง (เทศบาลเมืองลำพูน เทศบาลนครภูเก็ต และเทศบาลตำบลเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี) และที่ได้รับงบประมาณสร้างใหม่ในปี พ.ศ. 2548 อีก 7 แห่ง โดยปัจจุบันสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่เดินระบบอยู่ 91 แห่ง สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ร้อยละ 36 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ประมาณร้อยละ 43 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลทั่วประเทศ โดยขณะนี้มืองค์กรปกครองใช้วิธีการกำจัดที่ไม่ถูกต้อง เช่น กองบนพื้น เผากลางแจ้ง อย่างไรก็ตาม ระบบฝังกลบขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาการปฏิบัติงานเดินระบบและการบำรุงรักษาที่ไม่ถูกต้อง ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการเดินระบบ ตลอดจนขาดงบประมาณในการดูแลและเดินระบบ ทำให้ระบบฝังกลบขยะมูลฝอยที่ได้รับการออกแบบขาดประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอย

ตาราง 5

ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2547-2548 (หน่วย: ตันต่อวัน)

พื้นที่	ปริมาณขยะมูลฝอย	
	ปี พ.ศ. 2547	ปี พ.ศ. 2548
1. กรุงเทพมหานคร*	9,356	8,291
2. เขตเทศบาลรวมเมืองพัทยา (1,156 แห่ง)	12,500	12,635
2.1 ภาคกลางและภาคตะวันออก	5,440	5,499
2.2 ภาคเหนือ	2,125	2,148

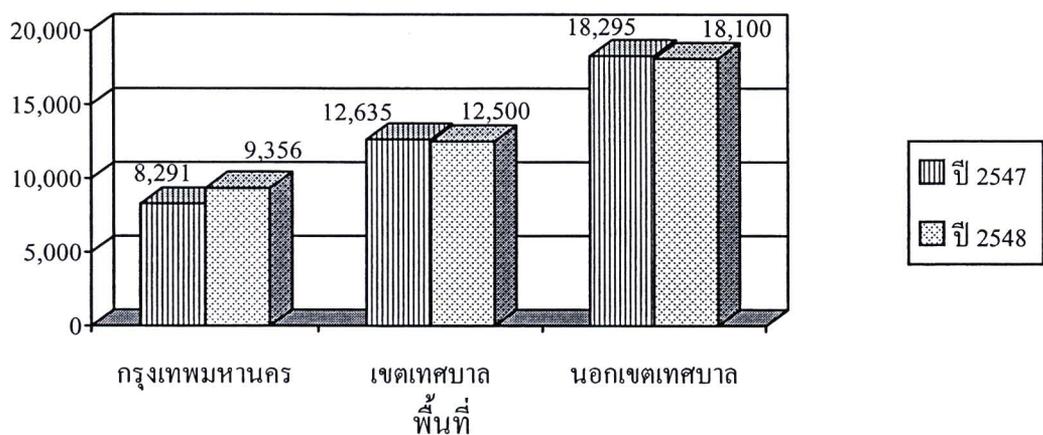
ตาราง 5 (ต่อ)

พื้นที่	ปริมาณขยะมูลฝอย	
	ปี พ.ศ. 2547	ปี พ.ศ. 2548
2.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,875	2,906
2.4 ภาคใต้	2,060	2,082
3. นอกเขตเทศบาล	18,100	18,295
รวมทั้งประเทศ	39,956	39,221

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงจำนวนเทศบาล

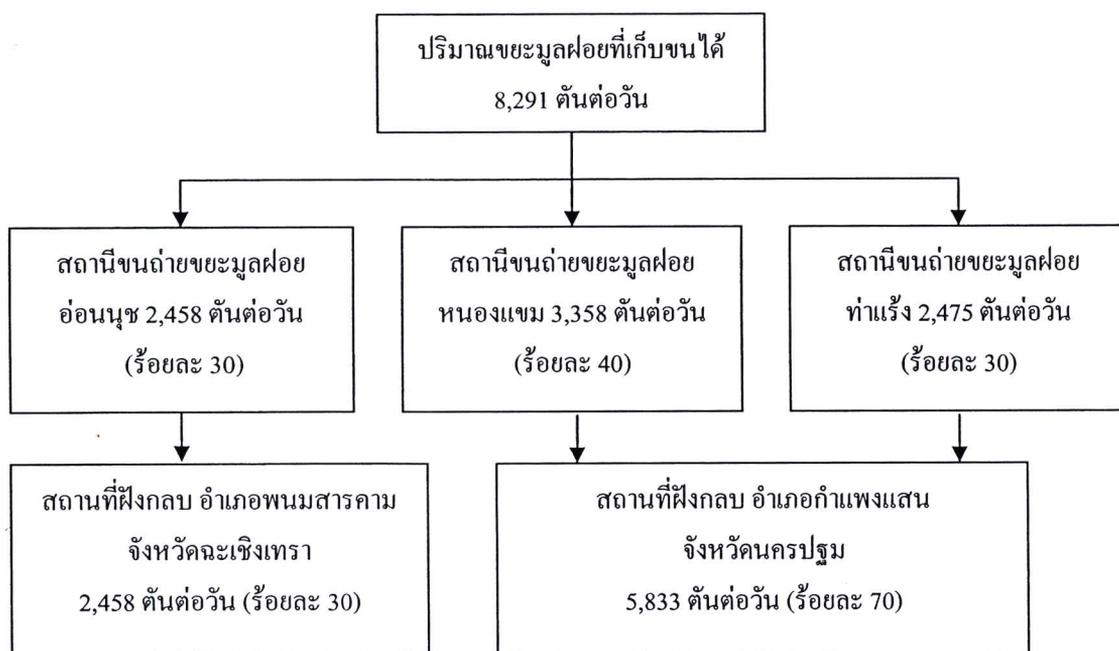
*ข้อมูลจากกองวิชาการและแผนงาน สำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2548 (หน้า 59), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ปริมาณ (ตันต่อวัน)

ภาพ 4 ปริมาณขยะมูลฝอยตามลักษณะพื้นที่ ปี พ.ศ. 2547-2548

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2548 (หน้า 60), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ภาพ 5 การจัดการขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2548

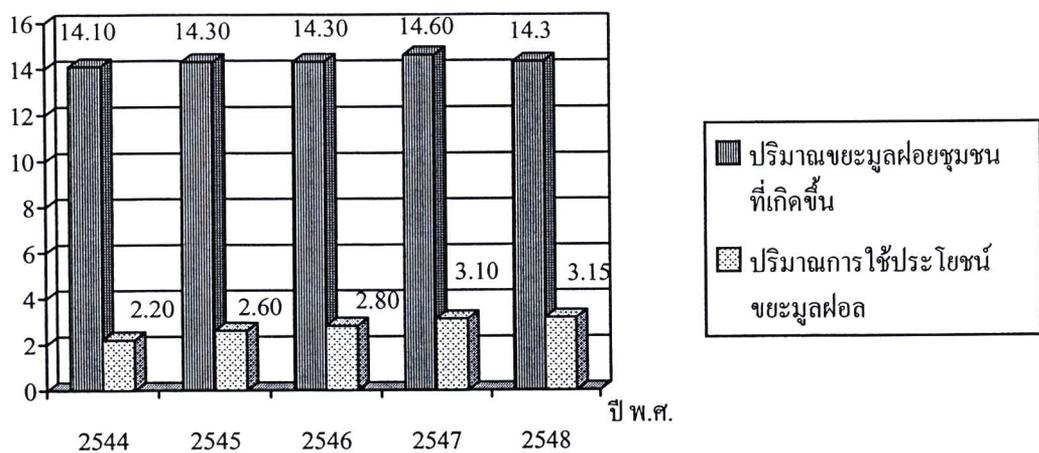
ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2548 (หน้า 60), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ขยะมูลฝอยนอกเขตเมือง ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นนอกเขตกรุงเทพมหานคร เทศบาล และเมืองพัทยา มีปริมาณทั้งหมดประมาณวันละ 18,295 ตันนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นผู้รับผิดชอบเก็บรวบรวมนำไปกำจัด ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่มีระบบเก็บรวบรวมและสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล จึงกำจัดด้วยวิธีการเผากลางแจ้งหรือขุดหลุมฝังหรือกองทิ้งไว้บนพื้นที่ว่างต่าง ๆ มีองค์การบริหารส่วนตำบลประมาณ 300 แห่งเท่านั้น ที่นำขยะมูลฝอยไปกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาลร่วมกับเทศบาลใกล้เคียง โดยกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลได้เพียง 900 ตันต่อวัน ส่วนชุมชนที่อยู่ห่างไกลประชาชนจะนำขยะมูลฝอยไปกำจัดกันเอง อย่างไรก็ตาม ยังมีขยะมูลฝอยบางส่วนที่ไม่ได้ถูกเก็บรวบรวมเพราะการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด ประชาชนจึง

ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยเองโดยวิธีการเผากลางแจ้งหรือขุดหลุมฝังหรือกองทิ้งไว้บนพื้นที่ว่างต่าง ๆ

การใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน ในปี พ.ศ. 2548 มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้น 14.3 ล้านตัน และมีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ประมาณ 3.15 ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 22 ของปริมาณที่เกิดขึ้น (ดูภาพ 6) โดยมีการนำขยะอินทรีย์มาใช้ประโยชน์ในการทำปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยน้ำชีวภาพประมาณ 0.2 ล้านตัน และการคัดแยกซื้อขายขยะรีไซเคิลประเภทเศษเหล็ก กระดาษ แก้ว พลาสติก อลูมิเนียม และยาง ประมาณ 2.95 ล้านตัน โดยอาศัยกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น การรับซื้อของเก่า โครงการผ้าป่ารีไซเคิล ธนาคารขยะในโรงเรียน ตลาดนัดวัสดุรีไซเคิล ศูนย์วัสดุรีไซเคิล ชุมชนขยะแลกข้าวสาร เป็นต้น

ปริมาณ (ล้านตัน)

ภาพ 6 ปริมาณการใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชนระหว่างปี พ.ศ. 2544-2548

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2548 (หน้า 63), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

งบประมาณด้านการจัดการมลพิษจำแนกตามหน่วยงาน งบประมาณในปี พ.ศ. 2548 ด้านการจัดการมลพิษ จะปรากฏในแผนงานส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

และแผนงานส่งเสริมและพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้จัดสรรให้แต่ละกระทรวงที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ (ดูตาราง 6)

สัดส่วนการจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่เป็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินการดูแล รักษา ควบคุม แก้ไขและเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมสนับสนุนเพื่อให้การจัดการมลพิษของประเทศมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น

ตาราง 6

งบประมาณด้านการจัดการมลพิษในปี พ.ศ. 2548 (หน่วย: ล้านบาท)

หน่วยงาน	ปีงบประมาณ 2548
1. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2,183*
2. กระทรวงมหาดไทย	858
3. กระทรวงคมนาคม	761
4. หน่วยงานอื่น ๆ	2
รวมงบประมาณ	3,804

หมายเหตุ: *รวมงบประมาณที่ตั้งผ่านแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดเพื่อการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2548 (หน้า 99), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

จะเห็นได้ว่างบประมาณโดยส่วนใหญ่จะถูกนำไปใช้ในแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ดูแล ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับท้องถิ่น เพื่อลดปริมาณมลพิษ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนต่อไป

สถานการณ์ขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2549

ข้อมูลจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ (2549, หน้า 47-50) พบว่า ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทยยังคงมีปริมาณสูง โดยในปี พ.ศ. 2549 มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 14.6 ล้านตัน หรือ 40,012 ตันต่อวัน (ยังไม่รวมข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยก่อนที่จะนำมาทิ้งในถัง) เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2548 ประมาณ 0.3 ล้านตัน เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครมีขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้ 8,403 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 21 ของปริมาณที่เกิดขึ้น ในขณะที่ในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 12,912 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 32 ของปริมาณที่เกิดขึ้น และนอกเขตเทศบาลซึ่งครอบคลุมพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเกิดขึ้นประมาณ 18,697 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 47 ของปริมาณที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ดูตาราง 7 หรือ ภาพ 7) ทั้งนี้ปริมาณขยะมูลฝอยยังคงเพิ่มขึ้นอาจเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและการขยายตัวของชุมชน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากอัตราการเกิดขยะมูลฝอย พบว่า อัตราการเกิดขยะมูลฝอยเฉลี่ยทั่วประเทศประมาณ 0.6 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ซึ่งไม่แตกต่างจากปีที่ผ่านมา โดยในเขตกรุงเทพมหานคร เขตเทศบาล (รวมเมืองพัทยา) และนอกเขตเทศบาล มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยประมาณ 1.5, 1.0 และ 0.4 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ตามลำดับ

ตาราง 7

ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2548-2549 (หน่วย: ตันต่อวัน)

พื้นที่	ปริมาณขยะมูลฝอย	
	ปี พ.ศ. 2548	ปี พ.ศ. 2549
1. กรุงเทพมหานคร*	8,291	8,403
2. เขตเทศบาลรวมเมืองพัทยา** (1,156 แห่ง)	12,635	12,912
2.1 ภาคกลางและภาคตะวันออก	5,499	5,619
2.2 ภาคเหนือ	2,148	2,195
2.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,906	2,970
2.4 ภาคใต้	2,082	2,128

ตาราง 7 (ต่อ)

(หน่วย: ต้นต่อวัน)

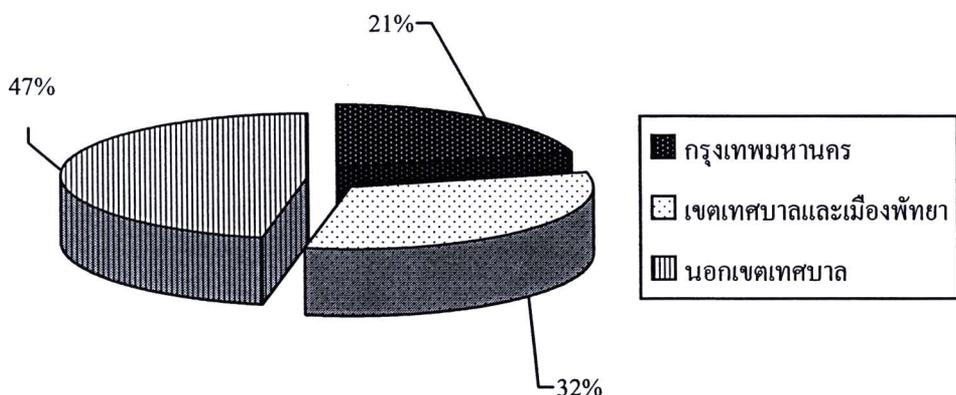
พื้นที่	ปริมาณขยะมูลฝอย	
	ปี พ.ศ. 2548	ปี พ.ศ. 2549
3. นอกเขตเทศบาล (6,617 แห่ง)	18,295	18,697
รวมทั้งประเทศ	39,221	40,012

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงจำนวนเทศบาล

*ข้อมูลจากสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร

**เขตเทศบาล รวมถึงเมืองพัทยา

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2549 (หน้า 47), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2549, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

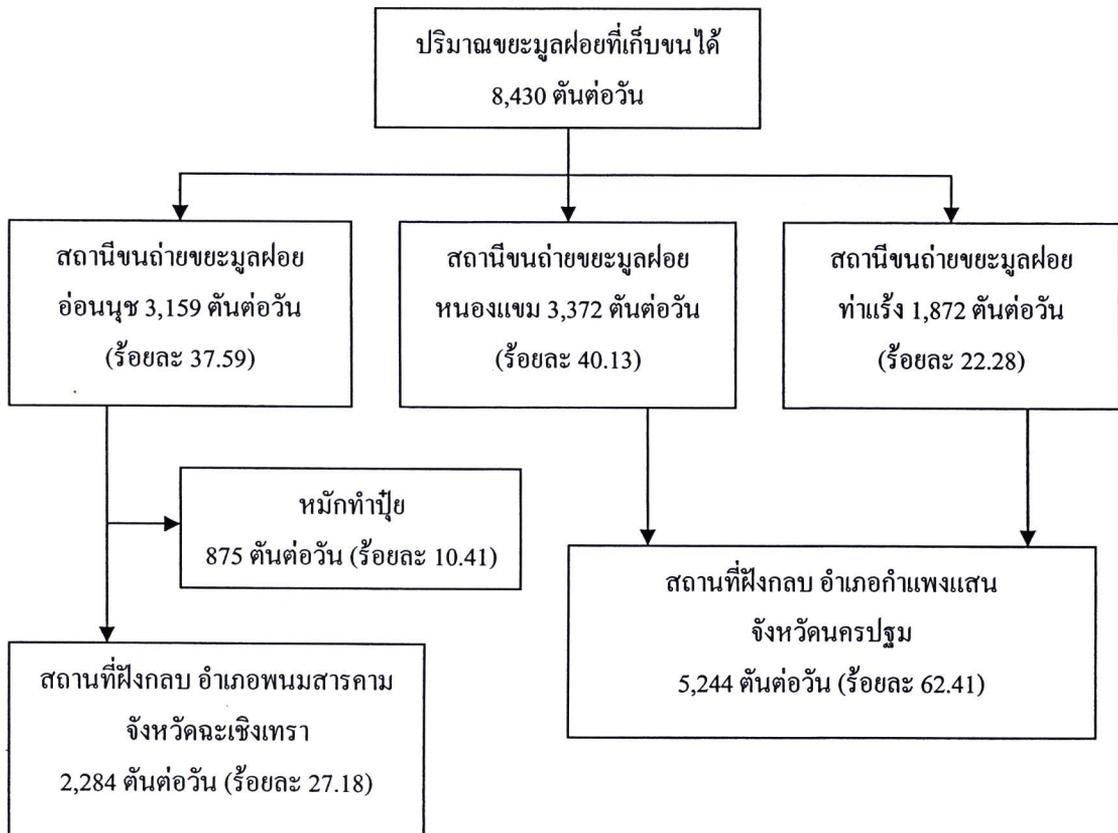
ภาพ 7 ปริมาณขยะมูลฝอยจำแนกลักษณะพื้นที่ ปี พ.ศ. 2549

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2549 (หน้า 48), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2549, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ขยะมูลฝอยในเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครสามารถเก็บขนขยะมูลฝอยในพื้นที่รับผิดชอบได้ทั้งหมด 8,403 ต้นต่อวัน โดยว่าจ้างบริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้ประมาณร้อยละ 62 จะถูกส่งไปยังสถานีขนถ่ายหนองแขมและ

สถานีขนถ่ายท่าแร่ และนำไปกำจัดยังสถานที่ฝังกลบ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 38 จะถูกเก็บรวบรวมไปยังสถานีขนถ่ายอ่อนนุช ซึ่งในจำนวนนี้มีการนำไปหมักทำปุ๋ยประมาณ 875 ตันต่อวัน ส่วนที่เหลืออีกประมาณ 2,284 ตันต่อวัน จะถูกขนส่งไปกำจัดยังสถานที่ฝังกลบ อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา (ดังแสดงในภาพ 8)

ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเมืองหรือเทศบาลที่เกิดขึ้นประมาณ 12,912 ตันต่อวัน เทศบาลนำไปกำจัดยังระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ได้รับ การออกแบบก่อสร้างอย่างถูกหลักวิชาการและสามารถเดินระบบได้แล้วที่มีอยู่ 96 แห่ง จากทั้งหมด 113 แห่ง แบ่งเป็นระบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล 90 แห่ง ระบบผสมผสาน 3 แห่ง (เทศบาลตำบลเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด-ชลบุรี และเทศบาลนครระยอง) และระบบเตาเผา 3 แห่ง (เทศบาลเมืองลำพูน เทศบาล-นครภูเก็ต และเทศบาลตำบลเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี) โดยมีองค์กรปกครองส่วน-ท้องถิ่นขนส่งขยะมูลฝอยไปกำจัดในระบบกว่า 500 แห่ง สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ ประมาณ 4,780 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 37 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาล ส่วนที่ เหลือยังคงใช้วิธีการกำจัดที่ไม่ถูกต้อง เช่น การกองบนพื้น การเผากลางแจ้ง อย่างไรก็ตาม ระบบฝังกลบขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลส่วนใหญ่ ยังคงประสบปัญหาเช่นเดียวกับ ในปีที่ผ่านมา อาทิ การปฏิบัติงานเดินระบบและการบำรุงรักษาที่ไม่ถูกต้อง ขาดบุคลากร ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการเดินระบบ ตลอดจนขาดงบประมาณในการเดินระบบ ฝังกลบขยะมูลฝอยที่ได้รับการออกแบบและก่อสร้างอย่างถูกหลักวิชาการจึงขาด ประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอย นอกจากนี้ยังมีเทศบาลหลายแห่งที่ไม่มีการจัดการ ขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่รับผิดชอบเนื่องจากขาดพื้นที่สำหรับใช้เป็นสถานที่กำจัดขยะ- มูลฝอย

ภาพ 8 การจัดการขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2549

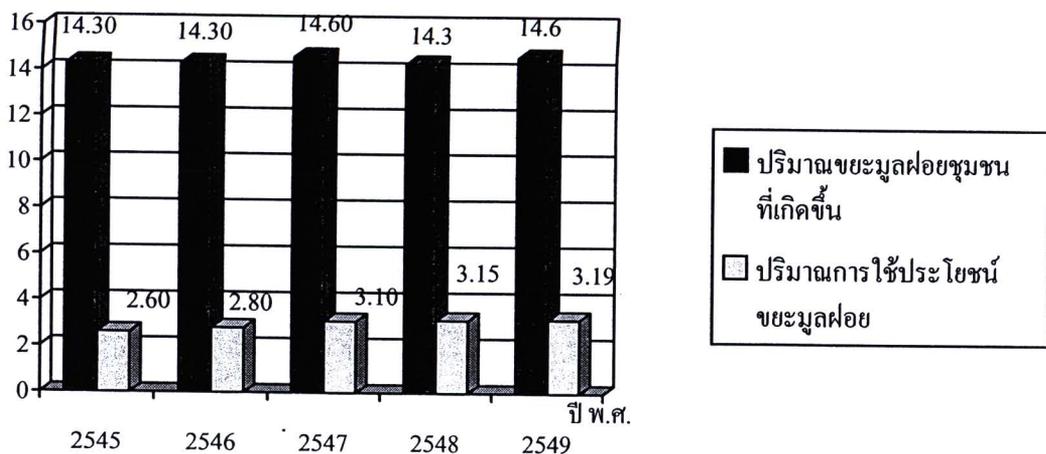
ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2549 (หน้า 49), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2549, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ขยะมูลฝอยนอกเขตเมือง ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นนอกเขตกรุงเทพมหานคร เทศบาล และเมืองพัทยา ประมาณ 18,697 ตันต่อวัน องค์การบริหารส่วนจังหวัดและ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับผิดชอบเก็บรวบรวมและนำไปกำจัด ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่มีระบบเก็บรวบรวมและสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล จึงกำจัดด้วยวิธีการเผากลางแจ้ง หรือขุดหลุมฝังหรือกองทิ้งไว้บนพื้นที่ว่างต่าง ๆ มีเพียงองค์การบริหารส่วนตำบลประมาณ 300 แห่ง จากทั้งหมด 6,617 แห่ง ที่นำขยะมูลฝอยไปกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาลร่วมกับเทศบาลที่มีระบบกำจัดดังกล่าว โดยสามารถกำจัดขยะ-

มูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลได้เพียงประมาณ 1,120 ตันต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ 6 ของปริมาณที่เกิดขึ้นนอกเขตเทศบาล ส่วนชุมชนที่อยู่ห่างไกลประชาชนจะนำขยะมูลฝอยไปกำจัดกันเอง อย่างไรก็ตาม ยังมีขยะมูลฝอยบางส่วนที่ไม่ได้ถูกเก็บรวบรวม เพราะการให้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด ประชาชนจึงกำจัดขยะมูลฝอยเอง โดยวิธีการเผากลางแจ้งหรือขุดหลุมฝังหรือกองทิ้งไว้บนพื้นที่ว่างต่าง ๆ

การใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน ในปี พ.ศ. 2549 มีการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ประมาณ 3.19 ล้านตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 22 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด 14.6 ล้านตัน (ดังแสดงในภาพ 9) โดยมีการซื้อขายขยะรีไซเคิลประเภทเศษเหล็ก กระดาษ แก้ว พลาสติก และอลูมิเนียม ผ่านกิจกรรมในชุมชนและร้านรับซื้อของเก่าประมาณ 2.99 ล้านตัน และการนำขยะอินทรีย์มาทำปุ๋ยและปุ๋ยน้ำชีวภาพประมาณ 0.20 ล้านตัน

ปริมาณ (ล้านตัน)

ภาพ 9 ปริมาณการใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชนระหว่างปี พ.ศ. 2545-2549

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2549 (หน้า 53), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2549, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

งบประมาณแบ่งตามประเภทหน่วยงาน มีดังนี้

1. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1.1 กรมควบคุมมลพิษ ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 485.7824 ล้านบาท เพื่อป้องกันและควบคุมมลพิษให้อยู่ในระดับมาตรฐานสำหรับคุณภาพชีวิตที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.2 กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้รับงบประมาณจำนวน 437.6045 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนกลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ป้องกัน และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3 สำนักปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับงบประมาณ 125.5988 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนทุกภาคส่วนและทุกระดับให้ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.4 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับงบประมาณจำนวน 190.0657 ล้านบาท เพื่อดำเนินงานตามนโยบาย แผน แนวทาง และข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. กระทรวงอุตสาหกรรม กรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้รับงบประมาณจำนวน 2.5 ล้านบาท ตามแผนงบประมาณการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในการป้องกันควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษให้อยู่ในระดับมาตรฐาน

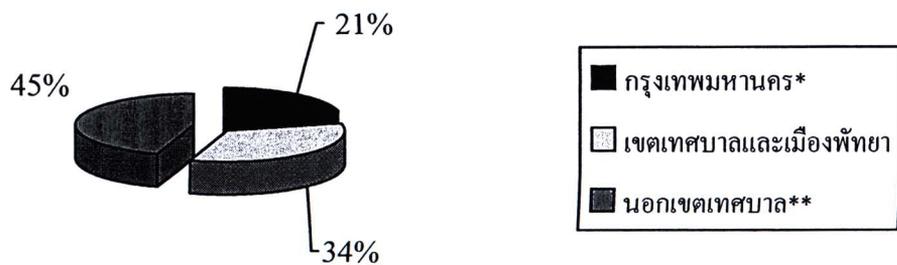
3. กระทรวงมหาดไทย ดังนี้

3.1 กรุงเทพมหานคร ได้รับงบประมาณ 576.1 ล้านบาท สำหรับโครงการบำบัดน้ำเสียตามแผนงบประมาณอุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้รับงบประมาณ 2,618.4461 ล้านบาท เพื่อการอุดหนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับ โครงการสนับสนุนแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งเป็นการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยจำนวน 775,132 ล้านบาท และการก่อสร้าง ปรับปรุงระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียจำนวน 1,843.3141 ล้านบาท

สถานการณ์ขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2550

ข้อมูลจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ (2550, หน้า 34-38) พบว่า ขยะมูลฝอยของประเทศไทยยังคงมีปริมาณสูง ในปี พ.ศ. 2550 มีขยะมูลฝอยทั่วประเทศประมาณ 14.72 ล้านตัน หรือ 40,332 ตันต่อวัน (ยังไม่รวมข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยก่อนที่จะนำมาทิ้งในถัง) เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครมีขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้ 8,532 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 21 ในขณะที่ในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา มีขยะมูลฝอยประมาณ 13,600 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 34 และนอกเขตเทศบาล ซึ่งครอบคลุมพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเกิดขึ้นประมาณ 18,200 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 45 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา พบว่า ขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มขึ้นเพียง 0.12 ล้านตัน หรือประมาณร้อยละ 1 โดยในเขตเทศบาลมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 5 ในขณะที่ขยะมูลฝอยนอกเขตเทศบาลลดลงกว่าร้อยละ 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและการขยายตัวของชุมชนซึ่งมีองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 117 แห่ง ยกฐานะเป็นเทศบาล (ดูตาราง 8 หรือดังแสดงในภาพ 10) อย่างไรก็ตาม อัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนต่อวันเฉลี่ยทั่วประเทศยังคงอยู่ที่ประมาณ 0.65 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

*ข้อมูลการเก็บขยะมูลฝอย รวบรวมจากสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร

**ข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอย ประมาณการ โดยกรมควบคุมมลพิษ

ภาพ 10 ปริมาณขยะมูลฝอย ปี พ.ศ. 2550 จำแนกลักษณะพื้นที่

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2550 (หน้า 34), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2550, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ขยะมูลฝอยในเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครดำเนินการเก็บขนขยะมูลฝอยในพื้นที่รับผิดชอบได้ทั้งหมด 8,532 ตันต่อวัน และขนส่งไปยังสถานีขนถ่ายทั้ง 3 แห่ง โดยการกำจัดขยะมูลฝอย กรุงเทพมหานครได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนดำเนินการทั้งหมด ซึ่งขยะมูลฝอยประมาณร้อยละ 61 ถูกส่งไปยังสถานีหนองแขมและสถานีขนถ่ายท่าแร่ และนำไปกำจัดยังสถานที่ฝังกลบอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ส่วนขยะมูลฝอยอีกประมาณร้อยละ 39 จะถูกเก็บรวบรวมไปยังสถานีขนถ่ายอ่อนนุช ซึ่งในจำนวนนี้มีการนำไปทำหมักปุ๋ย 1,107 ตันต่อวัน ส่วนที่เหลืออีก 2,229 ตันต่อวัน จะถูกขนส่งไปกำจัดยังสถานที่ฝังกลบอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา (ดังแสดงในภาพ 11)

ตาราง 8

ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2549-2550 (หน่วย: ตันต่อวัน)

พื้นที่	ปริมาณขยะมูลฝอย		เพิ่มขึ้น/ลดลง (ร้อยละ)
	ปี พ.ศ. 2549	ปี พ.ศ. 2550	
1. กรุงเทพมหานคร*	8,403	8,532	+1.54
2. เขตเทศบาลรวมเมืองพัทยา** (1,156 แห่ง)	12,912	13,600	+5.32
2.1 ภาคกลางและภาคตะวันออก	5,619		
2.2 ภาคเหนือ	2,195		
2.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,970		
2.4 ภาคใต้	2,128		
3. นอกเขตเทศบาล (6,617 แห่ง)	18,697	18,200	-2.66
รวมทั้งประเทศ	40,012	40,332	+0.80

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงจำนวนเทศบาล

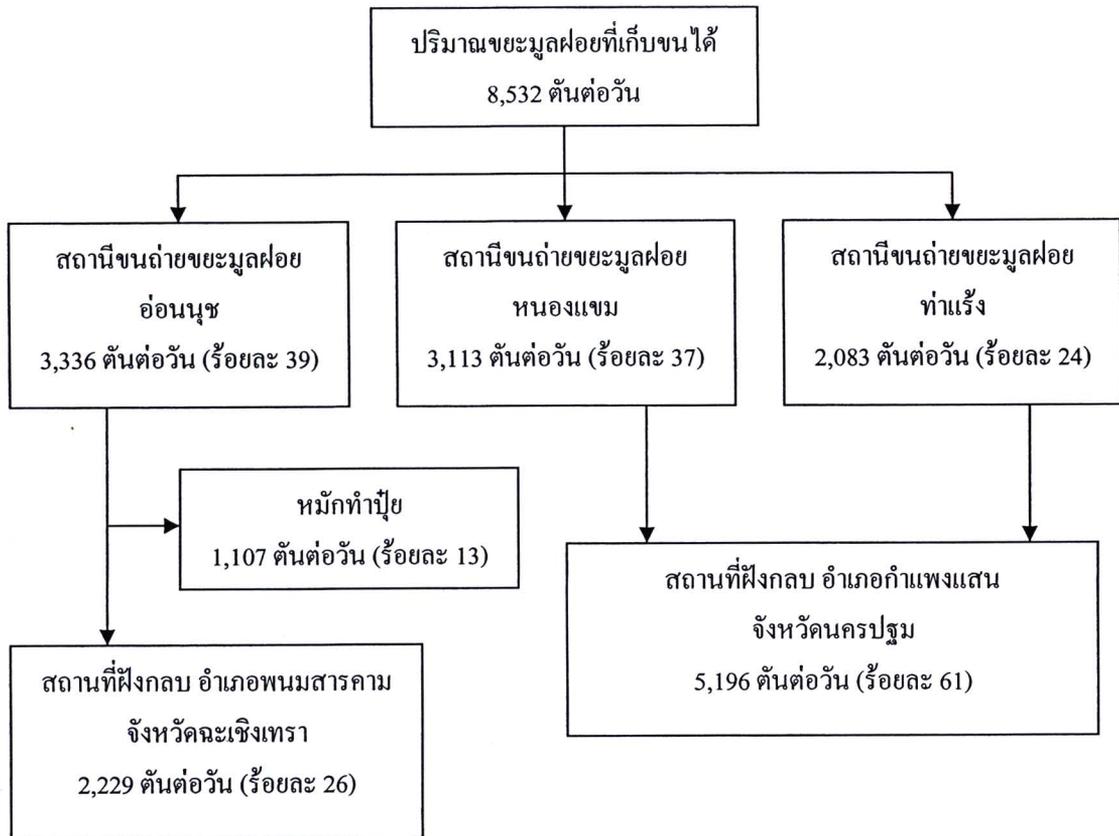
*ข้อมูลการเก็บขนขยะมูลฝอย รวบรวมจากสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร

**เทศบาลรวมเมืองพัทยา มีเทศบาลที่ได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหาร

ส่วนตำบล จำนวน 117 แห่ง

ที่มา: จกฐ รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2550 (หน้า 34), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2550, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา มีประมาณ 13,600 ตันต่อวัน เทศบาลนำไปกำจัดยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ได้รับการออกแบบก่อสร้างอย่างถูกหลักวิชาการและสามารถเดินระบบได้แล้วที่มีอยู่ 96 แห่ง (จากที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 101 แห่ง และกำลังก่อสร้างอีก 6 แห่ง) แบ่งเป็นสถานที่ฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล 90 แห่ง ระบบผสมผสาน 3 แห่ง (เทศบาลตำบลเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีและเทศบาลนครระยอง) และระบบเตาเผา 3 แห่ง (เทศบาลเมืองลำพูน เทศบาลเมืองนครภูเก็ต และเทศบาลตำบลเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี) โดยมีเทศบาลขนส่งขยะมูลฝอยไปกำจัดในระบบกว่า 500 แห่ง สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ 4,810 ตันต่อวัน หรือร้อยละ 35 ของปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล อย่างไรก็ตาม สถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาดังเช่นที่ผ่านมา อาทิ การปฏิบัติ งานเดินระบบและการบำรุงรักษาที่ไม่ถูกต้อง ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการเดินระบบ ตลอดจนขาดงบประมาณในการเดินระบบ

ภาพ 11 การจัดการขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2550

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2550 (หน้า 36), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2550, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ขยะมูลฝอยนอกเขตเมือง ปริมาณขยะมูลฝอยนอกเขตกรุงเทพมหานคร เทศบาล และเมืองพัทยา มีจำนวน 18,200 ตันต่อวัน องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับผิดชอบเก็บรวบรวมและนำไปกำจัด ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่มีระบบเก็บรวบรวมและสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล จึงกำจัดด้วยวิธีการเผา กลางแจ้งหรือขุดหลุมฝังหรือกองทิ้งไว้บนพื้นที่ว่างต่าง ๆ มีเพียงองค์การบริหารส่วนตำบล ประมาณ 300 แห่ง จากทั้งหมด 6,500 แห่ง ที่นำขยะมูลฝอยไปกำจัดอย่างถูกหลัก สุขาภิบาลร่วมกับเทศบาลที่มีสถานที่กำจัดดังกล่าว สามารถกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูก

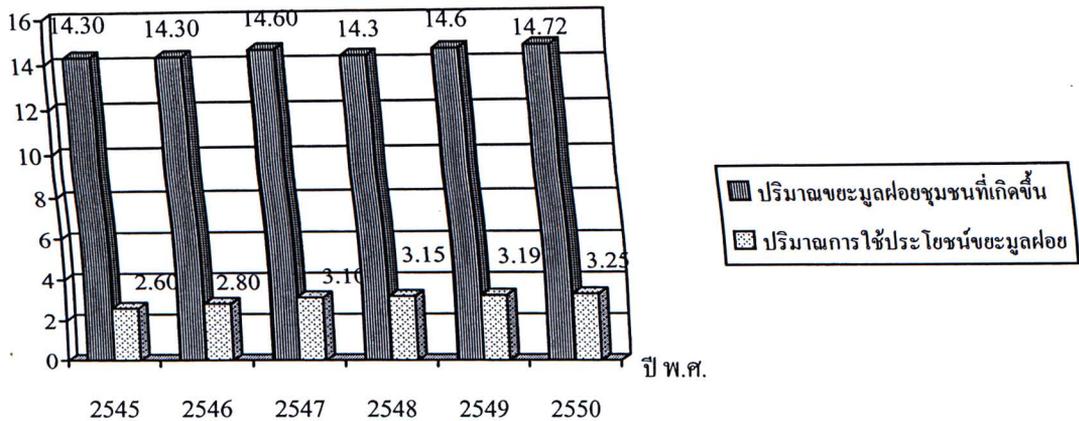
หลักสุขภาพได้เพียง 1,090 ต้นต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 6 ของปริมาณขยะมูลฝอยนอกเขตเทศบาล

การใช้ประโยชน์ของเสีย ในปี พ.ศ. 2550 ขยะมูลฝอยชุมชนทั่วประเทศ 14.72 ล้านตัน มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ 3.25 ล้านตัน หรือประมาณร้อยละ 22 (ดังแสดงในภาพ 12) ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 94 ยังคงเป็นการคัดแยกและซื้อขายขยะรีไซเคิล (แก้ว กระดาษ พลาสติก เหล็กและอลูมิเนียม) โดยอาศัยกิจกรรมในชุมชน เช่น การรับซื้อของเก่าโครงการผ้าป่ารีไซเคิล ธนาคารขยะในโรงเรียน ตลาดนัดวัสดุรีไซเคิล ศูนย์วัสดุรีไซเคิล ขยะแลกข้าวสาร เป็นต้น และอีกร้อยละ 6 เป็นการนำขยะอินทรีย์มาใช้ประโยชน์ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยน้ำชีวภาพ

งบประมาณแบ่งตามประเภทหน่วยงาน มีดังนี้

1. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับงบประมาณด้านการจัดการมลพิษรวมทั้งสิ้น 1,828 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 39 โดยแบ่งเป็น
  - 1.1 กรมควบคุมมลพิษ ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 513 ล้านบาท
  - 1.2 กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 489 ล้านบาท
  - 1.3 สำนักปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 475 ล้านบาท
  - 1.4 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 224 ล้านบาท
  - 1.5 องค์การจัดการน้ำเสีย ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 127 ล้านบาท

ปริมาณ (ล้านตัน)

ภาพ 12 ปริมาณการใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชนระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2550 (หน้า 38), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2550, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

2. กระทรวงมหาดไทย ได้รับงบประมาณด้านการจัดการมลพิษรวมทั้งสิ้น 2,405 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 52 โดยแบ่งเป็น

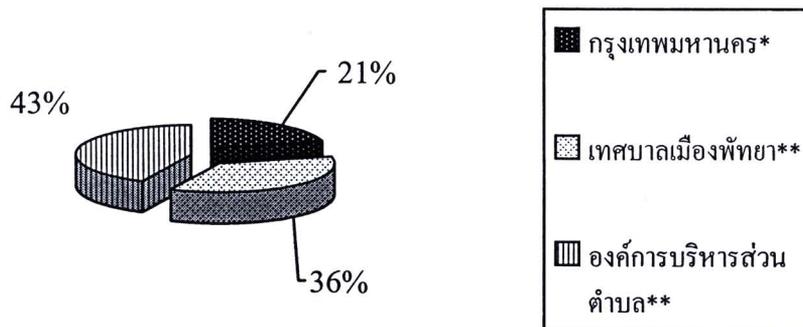
2.1 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้รับจัดสรรงบประมาณ 2,395 ล้านบาท เพื่อทำโครงการสนับสนุนแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2.2 กรุงเทพมหานคร ได้รับงบประมาณ 10 ล้านบาท สำหรับจัดทำโครงการบำบัดน้ำเสียคลองเตย

3. กระทรวงอุตสาหกรรม มีหน่วยงานเพียงแห่งเดียวที่ได้รับงบประมาณด้านการจัดการมลพิษ คือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 403 ล้านบาท หรือร้อยละ 9 ซึ่งใช้ในการกำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรมและวัตถุอันตราย จำนวน 283 ล้านบาท และการพัฒนาการยกระดับการบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยสถานประกอบการจำนวน 120 ล้านบาท

สถานการณ์ขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2551

ข้อมูลจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ (2551, หน้า 57-58) พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยของประเทศไทยยังคงเพิ่มสูงขึ้น ในปี พ.ศ. 2551 มีขยะมูลฝอยทั่วประเทศประมาณ 15.03 ล้านตัน หรือ 41,064 ตันต่อวัน (ยังไม่รวมปริมาณขยะมูลฝอยก่อนนำมาทิ้งในถัง) ในเขตกรุงเทพมหานครมีขยะมูลฝอยที่ได้รับการเก็บขน 8,780 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 21 ในขณะที่ในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา มีขยะมูลฝอย 14,915 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 36 และในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีขยะมูลฝอย 17,369 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 43 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมาจะพบว่า ขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มขึ้นประมาณ 0.27 ล้านตัน หรือร้อยละ 1.81 ตามการขยายตัวของชุมชนและจำนวนประชากร โดยในเขตเทศบาลมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นสูงสุดถึงร้อยละ 9.67 ในขณะที่ขยะมูลฝอยนอกเขตเทศบาลลดลงร้อยละ 4.57 ซึ่งเป็นผลมาจากการยกฐานะขององค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 343 แห่งขึ้นเป็นเทศบาล (ดูตาราง 9 หรือภาพ 13) อัตราการผลิตขยะมูลฝอยโดยเฉลี่ยทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2551 อยู่ที่ 0.64 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

*ข้อมูลการเก็บขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร รวบรวมจากสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร มกราคม 2552

**ข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยของเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล

ภาพ 13 ปริมาณขยะมูลฝอยปี พ.ศ. 2551 จำแนกตามลักษณะพื้นที่

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2551 (หน้า 57), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2551, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 9

ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการเก็บขนในปี พ.ศ. 2550-2551 (หน่วย: ตันต่อวัน)

พื้นที่	ปริมาณขยะมูลฝอย		เพิ่มขึ้น/ลดลง (ร้อยละ)
	ปี พ.ศ. 2550	ปี พ.ศ. 2551	
1. กรุงเทพมหานคร*	8,532	8,780	+2.91
2. เขตเทศบาลรวมเมืองพัทยา** (1,620 แห่ง)	13,600	14,915	+9.67
3. นอกเขตเทศบาล** (6,617 แห่ง)	18,200	17,369	-4.57
รวมทั้งประเทศ	40,332	41,064	+1.81

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงจำนวนเทศบาล

*ข้อมูลการเก็บขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร รวบรวมจากสำนัก-
สิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร มกราคม 2552

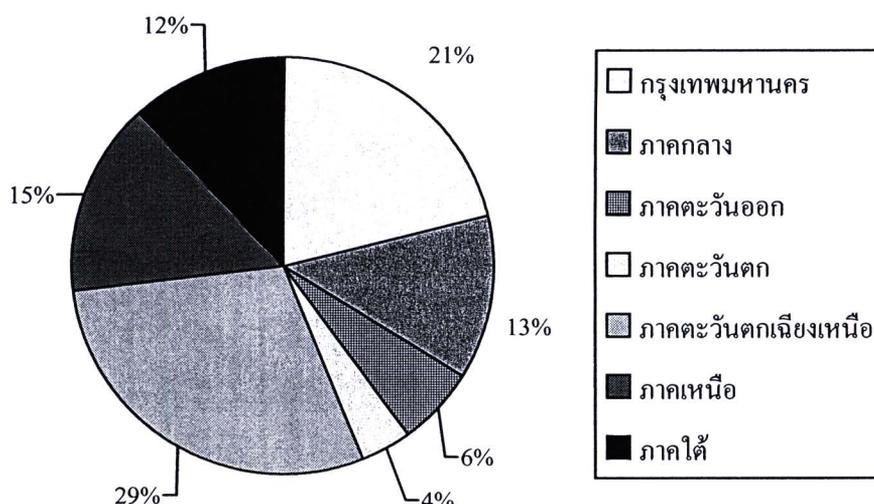
**ข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยของเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหาร-
ส่วนตำบล ประมาณการ โดยกรมควบคุมมลพิษ 2551

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2551 (หน้า 57), โดย กรม-
ควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2551, กรุงเทพมหานคร:
ผู้แต่ง.

ปริมาณขยะมูลฝอยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพมหานครมีมากที่สุด
คือ 11,820 และ 8,780 ตันต่อวัน ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 29 และ 21 ตามลำดับ ของปริมาณ
ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ รองลงมา ได้แก่ ภาคเหนือ (6,322 ตันต่อวัน) ภาคกลาง (5,107
ตันต่อวัน) ภาคใต้ (5,033 ตันต่อวัน) ภาคตะวันออก (2,338 ตันต่อวัน) และภาคตะวันตก
(1,664 ตันต่อวัน) คิดเป็นร้อยละ 15, 13, 12, 6 และ 4 ตามลำดับ (ดังแสดงในภาพ 14)

ขยะมูลฝอยในเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครสามารถเก็บขนขยะมูลฝอย
ในพื้นที่รับผิดชอบได้ทั้งหมด 8,780 ตันต่อวัน และว่าจ้างบริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ
กำจัดขยะมูลฝอย โดยขยะมูลฝอยที่เก็บขนได้ประมาณร้อยละ 62 จะถูกส่งไปยังสถานี-
ขนถ่ายหนองแขมและสถานีขนถ่ายสายไหม และนำไปกำจัดยังสถานที่ฝังกลบอำเภอกำ-
แพงแสน จังหวัดนครปฐม ส่วนขยะมูลฝอยอีกประมาณร้อยละ 38 จะถูกเก็บรวบรวม

ไปยังสถานียขนถ่ายอ่อนนุช ซึ่งในจำนวนนี้มีการนำไปหมักทำปุ๋ย 1,081 ตันต่อวัน ส่วนที่เหลืออีก 2,244 ตันต่อวัน จะถูกขนส่งไปกำจัดยังสถานที่ฝังกลบอำเภอนวมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา (ดังแสดงในภาพ 15)

*ข้อมูลการเก็บขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร รวบรวมจากสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร มกราคม 2552

**ข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยภาคต่าง ๆ (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) ประมาณการ โดยกรมควบคุมมลพิษ 2551

ภาพ 14 ปริมาณขยะมูลฝอย ปี พ.ศ. 2551 จำแนกตามรายภาค

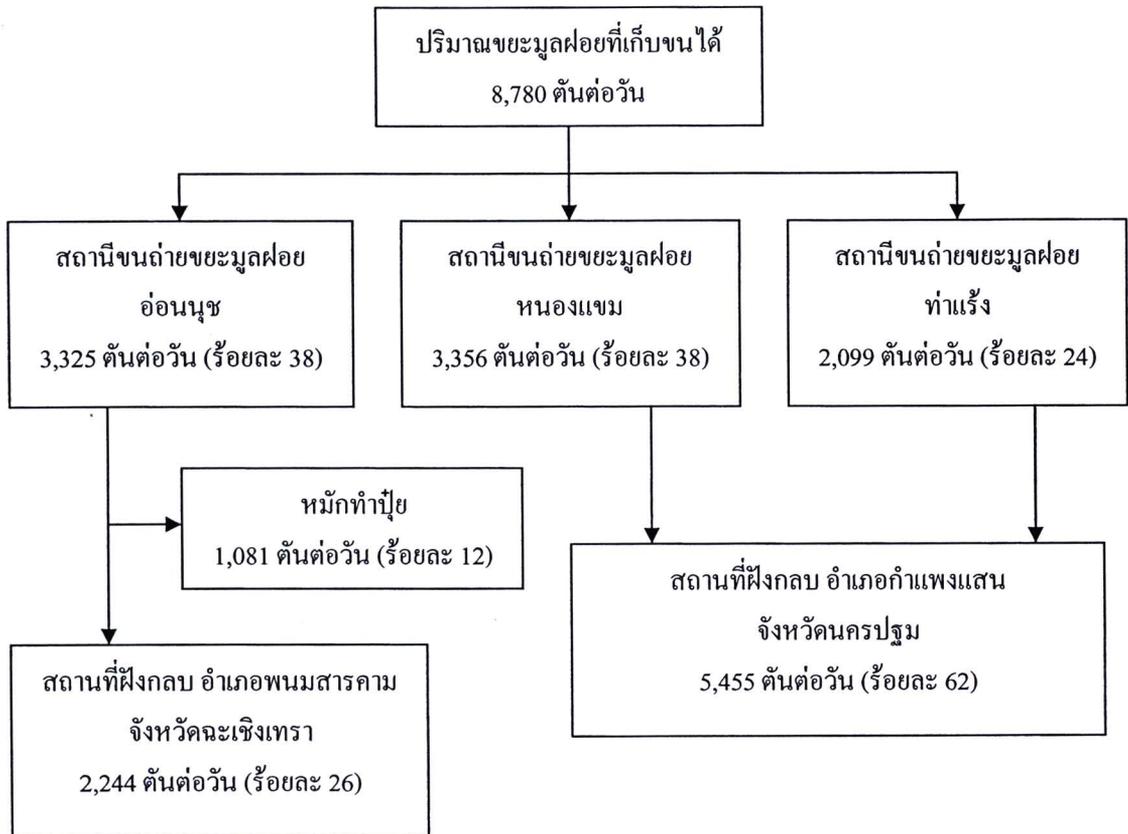
ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2551 (หน้า 58), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2551, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลและเมือง-พัทยามีปริมาณ 14,915 ตันต่อวัน ถูกนำไปกำจัดยังระบบกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ได้รับการออกแบบก่อสร้างอย่างถูกหลักวิชาการและสามารถเดินระบบได้แล้ว ทั่วประเทศมีจำนวนเพียง 96 แห่ง (จากที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 111 แห่ง และกำลังก่อสร้างอีก 24 แห่ง) มีเทศบาลกว่า 500 แห่ง ขนส่งขยะมูลฝอยไปกำจัดในระบบ สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ 5,370 ตันต่อวัน หรือร้อยละ 36 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาล จาก

การสำรวจข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษในปี พ.ศ. 2551 พบว่า สถานที่ฝังกลบแบบถูกหลักสุขาภิบาลที่ก่อสร้างแล้วเสร็จจำนวน 105 แห่ง สามารถเดินระบบได้ 92 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่ประสบปัญหาการปฏิบัติงานเดินระบบและการบำรุงรักษาที่ไม่ถูกต้อง ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการเดินระบบ ตลอดจนขาดงบประมาณในการดูแลและเดินระบบ ส่งผลให้ระบบฝังกลบขยะมูลฝอยที่ได้รับการออกแบบขาดประสิทธิภาพในการกำจัดขยะมูลฝอย ส่วนที่เหลือนั้น มีสถานที่ฝังกลบ 5 แห่ง ไม่สามารถเดินระบบได้เนื่องจากประสบปัญหาขยะมูลฝอยเต็มพื้นที่หรือเกิดข้อร้องเรียน และอีก 8 แห่ง ก่อสร้างแล้วเสร็จแต่ไม่สามารถเดินระบบได้เนื่องจากเกิดการต่อต้านจากประชาชน และมีบางแห่งสถานที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชน ไม่คุ้มในการขนส่งขยะมูลฝอยเข้ากำจัด

ระบบผสมผสาน มีเดินระบบอยู่ 2 แห่งจากจำนวนทั้งหมด 3 แห่ง โดยระบบของเทศบาลตำบลเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และเทศบาลนครระยองสามารถเดินระบบได้ตามปกติ ส่วนระบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีหยุดเดินระบบชั่วคราว

ระบบเตาเผา มีเดินระบบอยู่ 2 แห่งจากจำนวนทั้งหมด 3 แห่ง โดยเตาเผาของเทศบาลนครภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต และเทศบาลเมืองเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีสามารถเดินระบบได้ตามปกติ ส่วนเตาเผาของเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน หยุดเดินระบบเนื่องจากอุปกรณ์เสื่อมสภาพหมดอายุการใช้งาน

ข้อมูลการเก็บขยะมูลฝอย จากสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร มกราคม 2552
 ภาพ 15 การจัดการขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2551

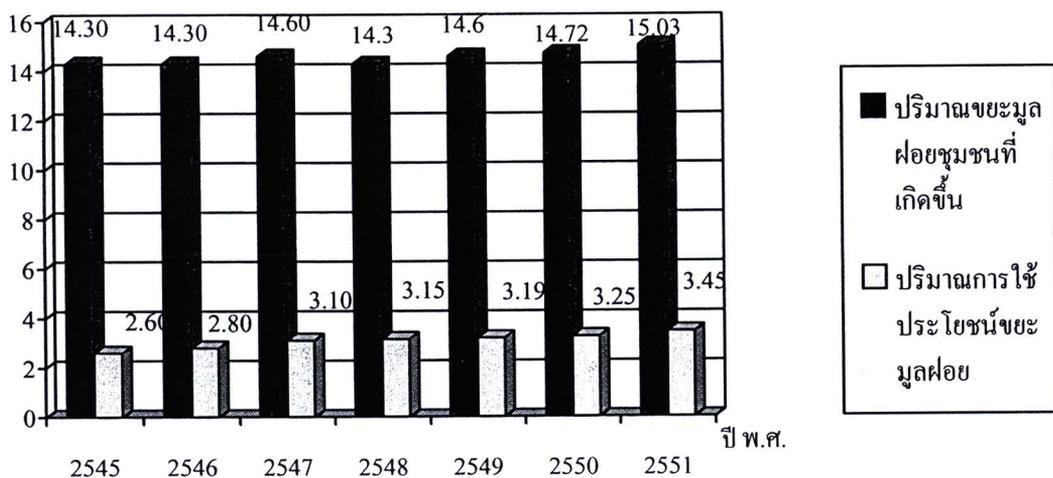
ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2551 (หน้า 60), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2551, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีปริมาณ 17,369 ตันต่อวัน องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับผิดชอบเก็บรวบรวมและนำไปกำจัดซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่มีระบบเก็บรวบรวมและสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักวิชาการ จึงกำจัดด้วยวิธีการเผากลางแจ้งหรือนำไปทิ้งในบ่อดินเก่าหรือบนพื้นที่ว่างต่าง ๆ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีเพียงองค์การบริหารส่วนตำบลประมาณ 400 แห่ง จากทั้งหมด 6,157 แห่ง ที่นำขยะมูลฝอยไปกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการร่วมกับเทศบาลที่มีสถานที่กำจัดดังกล่าว สามารถ

กำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักวิชาการได้เพียง 1,390 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 8 ของปริมาณขยะมูลฝอยนอกเขตเทศบาล

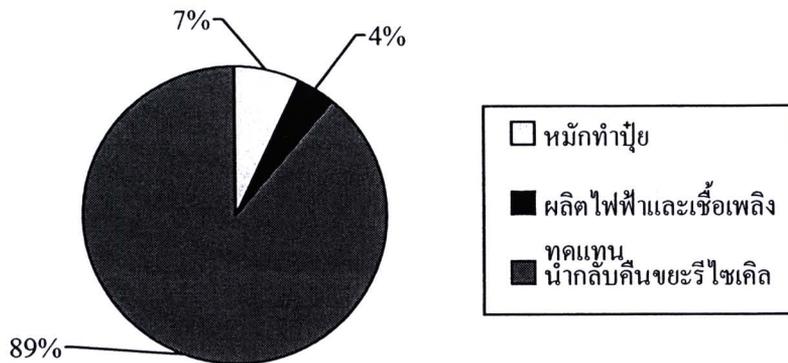
การใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย ปี พ.ศ. 2551 ขยะมูลฝอยทั่วประเทศ 15.03 ล้านตัน มีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ประมาณ 3.45 ล้านตัน หรือร้อยละ 23 (ดังแสดงในภาพ 16) โดยมีการคัดแยกและนำกลับคืนขยะรีไซเคิลประเภทเศษแก้ว กระดาษ พลาสติก เหล็ก และอลูมิเนียม ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ ศูนย์วัสดุรีไซเคิลชุมชน ธนาคารขยะรีไซเคิล การเรียกคืนบรรจุภัณฑ์โดยผู้ประกอบการ และการซื้อขายวัสดุรีไซเคิล โดยร้านรับซื้อของเก่า รวมประมาณ 3,078 ล้านตัน (ร้อยละ 89) การนำขยะอินทรีย์มาหมักทำปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และการหมักเพื่อผลิตก๊าซชีวภาพ ประมาณ 0.249 ล้านตัน (ร้อยละ 7) และการนำขยะมูลฝอยมาผลิตพลังงานไฟฟ้าและเชื้อเพลิงทดแทน ประมาณ 0.126 ล้านตัน (ร้อยละ 4) ดังแสดงในภาพ 17

ปริมาณ (ล้านตัน)

ภาพ 16 ปริมาณการใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชน ปี พ.ศ. 2545-2551

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2551 (หน้า 64), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2551, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ภาพ 17 สัดส่วนการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์ ปี พ.ศ. 2551

ที่มา. จาก รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2551 (หน้า 64), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2551, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

งบประมาณด้านการจัดการมลพิษที่จำแนกตามหน่วยงาน หน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านการจัดการมลพิษมีดังนี้ (ดังแสดงในภาพ 18)

1. กระทรวงมหาดไทย ได้รับงบประมาณด้านการจัดการมลพิษรวมทั้งสิ้น 2,736.87 ล้านบาท หรือร้อยละ 47.32 ของงบประมาณด้านการจัดการมลพิษทั้งหมด โดยแบ่งเป็น

1.1 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 1,986.87 ล้านบาท เพื่อจัดทำโครงการสนับสนุนแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1.2 กรุงเทพมหานคร ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 750 ล้านบาท เพื่อจัดทำโครงการบำบัดน้ำเสียคลองเตย

2. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับงบประมาณด้านการจัดการมลพิษรวมทั้งสิ้น 2,363.61 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 40.86 ของงบประมาณด้านการจัดการมลพิษทั้งหมด โดยแบ่งเป็น

2.1 กรมควบคุมมลพิษ ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 535.32 ล้านบาท

2.2 กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 494.24

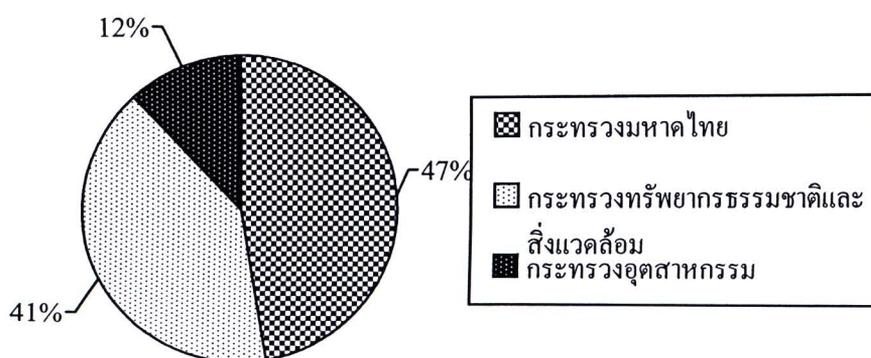
ล้านบาท

2.3 สำนักปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 896.66 ล้านบาท

2.4 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 263.19 ล้านบาท

2.5 องค์การจักษุอนามัย ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น 174.2 ล้านบาท

3. กระทรวงอุตสาหกรรม ได้รับการจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 683.64 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.82 ของงบประมาณด้านการจัดการมลพิษทั้งหมด มีหน่วยงาน 2 แห่งที่ได้รับงบประมาณด้านการจัดการมลพิษ คือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น 509 ล้านบาท เพื่อใช้ในการกำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรมและวัตถุอันตรายจำนวน 295.66 ล้านบาท การพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากร-สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในสถานประกอบการจำนวน 153.30 ล้านบาท และการแก้ไขปัญหามลพิษและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในพื้นที่จังหวัดระยองจำนวน 60.64 ล้านบาท อีก 1 หน่วยงาน คือ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 174.64 ล้านบาท เพื่อใช้ในการจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมพื้นฐานให้สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนและสังคมได้

ภาพ 18 งบประมาณด้านการจัดการมลพิษที่จำแนกตามหน่วยงาน ปี พ.ศ. 2551

ที่มา. จากรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2551 (หน้า 145), โดย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2551, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.